

4. Savaderova A. V. Istorija razvitija dirizirovanija kak vida muzykal'nogo ispolnitel'stva / A. V. Savaderova // Mezhdunarodnyj nauchnyj zhurnal «Simvol nauki». – 2015. – №7. – S.163–167.

5. Smirnov B. F. Dirizherskoe iskusstvo kak ob'ekt jesteticheskoi ocenki muzykal'noj kritiki (teoreticheskie zametki) / B. F. Smirnov // Vestnik Cheljabinskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2011. – №6 (260). – S.156–163.

6. Soboleva N. A. O sushnosti hudozhestvennoj tehniki dirizirovanija / N. A. Soboleva // Izvestija Rossijskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta im. A. I. Gercena. – 2011. – №140. – S.148–152.

Sologub V. D., candidate of pedagogical science, associate professor in the chair of Musical art of separate department, «Mykolaiv branch of Kyiv national university of culture and arts» (Ukraine, Mykolaiv), victoriya12ds@gmail.com

Pikhtar O. A., candidate of pedagogical sciences, associate professor, a dean of the faculty of arts of the separate department, «Mykolaiv branch of Kyiv national university of culture and arts» (Ukraine, Mykolaiv), pikhtar@i.ua

Historical and cultural aspects of orchestral and choral conducting

The article devoted to the phenomenon of conducting, which is taken as a phenomenon of culture in the broad sense of the word, and not only as an object of a narrow sphere of musical performance. The task of this scientific research is the interdisciplinary «preparation» of the investigated phenomenon (in particular, orchestral and choral conducting), which requires the application of both a musicology methodology and a culturological one. The purpose of the article is realized by addressing the genesis and evolution of the profession of the head of the musical ensemble. In this process, not the least role is played by the analysis of the historical stages in the development of mastery of the conductor from the primitive communal (pre-civilizational) system, through ancient civilizations, the Middle Ages and up to the New Time and the present. The conductor's skill develops in connection with the development of vocal-instrumental genres of music. The importance of the transition from noise means of expressiveness to noiseless techniques is noted, which corresponds to a shift from acoustic techniques and methods of conducting to the visual: gestures, facial expressions, look, movements of the body, legs and hands of the master. The article cites convincing arguments: the investigated phenomenon cannot be analyzed as an exclusively closed system, as a kind of vacuum that does not intersect with other cultural institutions.

Keywords: choral conducting, orchestral conducting, vocal-instrumental genre of music, professional training, musical performance.

* * *

УДК 3.34.378

Балуца Т. П., кандидат політичних наук, старший викладач кафедри філософії, історії та політології, Одеський національний економічний університет (Україна, Одеса), kyzik-kyzik@mail.ru

ПРОБЛЕМА ОНОВЛЕННЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Мета роботи: розглянути і проаналізувати деякі аспекти стану вищої освіти України на етапі впливу глобалізації як всесвітнього явища. Звернута увага на формування національної ідентичності українських вузів, та дії на інтеграцію в умовах глобалізації, інтернаціоналізації і діалогу культур. Визначити тенденції в розвитку вищої освіти в умовах культурної та економічної глобалізації, окреслити основні документи та інституційні установи, на яких лежить основа глобалізаційних змін.

Для будь-якої країни, що прагне увійти в число світових лідерів за рахунок збільшення свого національного потенціалу, один з пріоритетних питань – це розвиток системи освіти. І в світовій економіці освіта давно і стабільно стала дорогим і дуже цінним товаром, а сталий розвиток країн визначається не стільки їх природними ресурсами, а загальним рівнем освіти нації. Сьогодні не можна привести жодного прикладу держави, що володіє «сильною економікою і позаним освітою» або, навпаки, «слабкою економікою і хорошою системою освіти».

Освіта як соціальний інститут відображає базові процеси всього суспільства. З розвитком суспільства, ускладненням його соціально-економічних умов змінюються виробництво, знаряддя праці, людина і технології у виробництві. Відповідно до цих глобальних змін змінюються, підвищуються вимоги до системи освіти, якості освіченості людини.

Ключові слова: освіта, суспільство, держава, національні особливості, європейський простір, глобалізація.

Процес глобалізації – об'єктивне і закономірне явище в історії людства, і в цьому сенсі його можна розглядати як етап соціального прогресу. Весь світ рухається в певному напрямку, а саме, в напрямку посилення його цілісності в усіх сферах функціонування [1]. Глобалізація являє незворотній, історично унікальний об'єктивний процес, який передбачає інтенсифікацію виробничо-економічних, соціальних, політичних і культурних інтеракцій у всесвітньому масштабі, що призводить до уніфікації світу у всіх областях і проявляється в появі соціальних зв'язків, солідарності та ідентичності в наднаціональному масштабі. Як відзначають автори теорій глобальних трансформацій (Е. Гідденс, М. Кастельс, Ф. Ферраротті, І. Валлерстайн), глобалізація передбачає абсолютно нове ставлення до простору і часу, коли суспільства потрібно розглядати лише як систему в оточенні інших систем [2].

Слід зауважити, що ця тема достатньо вивчалась у минулому, але сучасність висуває нові виклики, які вимагають вирішення у науковому і практичному відношенні. Значний внесок у вивчення процесу глобалізації та його впливу на розвиток освіти зробили Л. Райсберг, А. Урсул, Ф. Альбах, Л. Рамблі, С. Канінгхем, М. Акулич, В. Андрущенко, В. Байденко, Я. Болубаш, І. Найдьонов, М. Степко, А. Сбруєва, В. Шинкарук, В. Нечаєв, В. Добреньков. Українські та закордонні вчені приділяють зазначеній проблемі багато уваги М. Алле, Л. А. Антонюк, О. Г. Білорус, І. Валлерстайн, В. М. Гесць, С. В. Глазьев, Н. І. Гражевська, Б. М. Данилишин, Я. А. Жаліло, П. Кругман, Д. Г. Лук'яненко, К. Омає, В. І. Мунтіян, Ю. М. Пахомов, А. В. Степаненко, Т. Фрідмен, Ф. Уебстер, Ф. Фукуяма та інші.

Отже, сучасний стан українського суспільства обумовлено процесом входження в світове цивілізоване співтовариство. Даний процес характеризується рядом об'єктивних факторів і обставин. Це, природно, зачіпає і такий соціальний інститут, як освіта. Йдеться, перш за все, про те, що в сучасному світі зростає роль освіти, яке стало одним з вирішальних, визначальних чинників ефективного розвитку суспільства.

Сьогодні основа розвитку нашої країни – це орієнтація на створення високоосвіченого, висококваліфікованого суспільства, в якому праця приймає все більш інтелектуальні форми. Тому на перший план висувуються нові завдання в галузі освіти, в тому числі наявність добре збалансованої, наукомісткої, якісної, економічно ефективною, що відповідає сучасним вимогам системи.

Не випадково, що питання, пов'язані зі станом системи освіти в Україні, її розвитком і вдосконаленням знаходяться під пильною увагою Міністерства освіти України. І розвиток освіти на всіх рівнях, це наявність збалансованої, відповідної кращим світовим стандартам, але з урахуванням своїх національних особливостей і пріоритетів системи освіти – це фундамент майбутнього незалежної України.

Можна стверджувати, що наша держава включена в глобальні освітні процеси, але пріоритет – це зміцнення національної системи освіти. Тому і при розробці загальної стратегії необхідно орієнтуватися на наявні досягнення, національні особливості і традиції. Ось базові положення, на основі яких повинна будуватися стратегія розвитку системи освіти: головне навчити навчатися.

Обсяг знань постійно змінюється. Тому головне сьогодні – не «транслювати» знання, не вивчити напам'ять підручники, довідники, технології, а саме «навчити вчитися». Стрімкий прогрес, розвиток всіх галузей науки і техніки вимагають від фахівців не тільки наявності відповідних знань, умінь і навичок, а й постійного самовдосконалення через систему безперервної освіти. Ця теза присутня і в доповідях ЮНЕСКО, де в якості пріоритетного завдання сучасної політики освіти сформульована стратегія «навчання через все життя» [3].

На сучасному етапі в розвинутих країнах світу говорять про необхідність розвитку освіти в напрямку його фундаментальності, посилення математичного і природничо-наукового профілів. Тому одним з основних завдань – це виробити розумний баланс між універсальністю знань, їх фундаментальним характером і практично орієнтованістю на потреби реального сектора економіки. Де одним з головних пріоритетів виступає якісна освіта.

Наприклад, радянська модель освіти, що поєднувала в собі розумну строгість міркувань з простою і доступністю матеріалу, а також перевагу змістовними, а не формальними конструкціями, являла собою одну з кращих в світі на відповідному етапі розвитку суспільства. Зрозуміло, що виробити в сучасних умовах «розумний баланс» в системі освіти виступає завданням не простим. Крім того, при розробці освітніх програм необхідно враховувати сучасний розвиток інформаційних технологій та їх активне впровадження в освітній процес [4, с. 35, 39].

Сучасний стан економіки і суспільства вимагає істотних, а в деяких напрямках корінних, структурних змін професійної освіти в країні. На жаль, сьогодні ця система слабо орієнтована на сучасний ринок праці. Звідси і парадокс: людей з вищою освітою у нас багато, але не вистачає справжніх фахівців з набором сучасних знань. Тому світова тенденція – це підвищення популярності серед абітурієнтів технічних і природничо-наукових спеціальностей як мінімум до 30 – 40% від загальної кількості учнів. Разом з тим, за результатами досліджень німецької компанії PrognosAG, на ринку праці Німеччини до 2020 року буде не вистачати понад 1,2 мільйона фахівців, які отримали професійну технічну освіту. Голова Союзу баварської економіки Бертрам Броссардт заявив, що зараз «відбувається переорієнтація ринку праці в питаннях браку фахівців на професії, які вимагають проходження професійного навчання або ж отримання середньої технічної освіти». У нас же підприємства промислово-виробничого комплексу відчують гострий кадровий голод, перш за все, у високотехнологічних сферах економіки. Очевидно, що старими методами нові проблеми не вирішити. Не обійтися без нового механізму формування соціального замовлення, реструктуризації мережі закладів професійної освіти, зміни їх інституційного характеру, якісного оновлення складу педагогічних працівників [5].

Особлива проблема – це підвищення привабливості для молоді, так і в суспільному середовищі в цілому виробничо-технічних професій і спеціальностей. Тут варто говорити про різноманіття шляхів отримання професії, можливості продовжувати освіту, ефективної профорієнтаційної та консультативної роботи, забезпечення високої якості не тільки професійної, а й

загальноосвітньої підготовки, відповідно кваліфікаційних вимог сучасного ринку праці рівню отриманої компетентності, перспективи зайнятості, престижно обраної професії. У вирішенні цієї проблеми задіяні далеко не всі наявні резерви.

Важлива особливість сучасної освіти – це його організаційне різноманіття. Наприклад, те, що у нас називається середньою спеціальною освітою, у багатьох країнах Європи включено в систему вищої школи. Є й зворотні приклади – це загальні дисципліни першого року навчання за нашими програмами вищої школи в деяких країнах освоюються в рамках профільного навчання в старших класах. Дуже популярні і широко поширені дворічні програми, які не закривають можливість подальшого навчання, але дають шанс освоїти прикладну спеціальність і знайти роботу (наш аналог середньої спеціальної освіти). Необхідно враховувати, що зараз одночасно йдуть процеси, спрямовані на уніфікацію систем освіти в руслі підходів, закріплених в Міжнародній стандартній класифікації освіти 2011 року (МСКО 2011), якій дотримуємося і ми. Слід найсерйознішим чином враховувати і активно впроваджувати дистанційні форми навчання на всіх рівнях освіти [6].

До освіти не можна ставитися лише як до процесу накопичення і передачі знань. В сучасних умовах основним завданням освіти полягає в здібності і вмінні критично мислити, а також навички і вміння вчитися. Навчання таким здібностям – це завдання викладача ВНЗ. Тому важливо, щоб змінювалися сам викладач, його професійна компетентність і навички, умови його роботи і життя. Без цього всі намічені перетворення і новачі будуть приречені.

Один з базових елементів підйому економіки країни – підвищення рівня університетської освіти з урахуванням загальних процесів глобалізації. За результатами досліджень Національної асоціації консультантів з питань прийому в коледжі, в США головними трендами в системі вищої освіти сьогодні є інтенсифікація академічної мобільності студентів, значне збільшення частки іноземних студентів у вищих навчальних закладах, поширення практики онлайн-надходжень до вузів і повсюдне впровадження дистанційних форм навчання. Наприклад, вступ до вузу через інтернет стає звичайною практикою. Так, в 2015 році більше 92% американських коледжів і університетів активно використовували таку форму зарахування. При цьому основний акцент зроблено на дистанційну форму навчання. Очевидно, що при цьому кількість студентів і географія країн, з яких вони прибули, збільшуються в рази. За експертними оцінками, в найближчі роки завдяки поширенню дистанційних форм навчання кількість іноземних студентів в США зросте до 7 мільйонів. Разом з тим, на мою думку, онлайн-курси не можуть повністю замінити традиційну модель навчання. З точки зору Дафни Коллер, співзасновниці освітньої платформи Coursera, онлайн-курси гарні для передачі базових навичок і знань, але поки не можуть забезпечити багато з того, що є при традиційній формі навчання. Тому найбільш розумною видається змішана модель навчання, коли основну інформацію студенти отримують дистанційно, а час безпосередньо заняття викладач витрачає на активну взаємодію зі студентом [7].

Необхідно враховувати ситуацію об'єктивної реальності, що сьогодні однією з характерних рис вищої освіти є її перетворення з елітарного в масове. Ще в недалекому минулому не більше 15 – 17% випускників середніх шкіл вступали до вузів, і така ситуація була в більшості країн світу. В кінці ХХ століття вищу освіту стало перетворюватися в масове, подібна тенденція не обійшла стороною і Україну.

У Болонській моделі передбачені три основних цикли освіти: бакалаврат, магістратура та докторантура. Останні два вважаються елітарною освітою. У розвинених країнах в середньому від 70 до 80% студентів навчаються на рівні бакалаврату, на рівні магістратури – лише близько 20 – 30%, а в докторантуру потрапляють не більше 2 – 5%. В результаті бакалаврат сьогодні фактично являє собою базову освіту. Тому в сучасних умовах перестають бути прийнятними і ті критерії оцінки вищої освіти, які застосовувалися в недалекому минулому, так як вони орієнтувалися на доступне лише небагатьом елітарне освіту. Тобто претензії до якості вищої освіти повинні бути не тільки на адресу студентів і їх слабку підготовку, а й на адресу університетів, які не цілком готові навчати студентів в такій кількості. І ця проблема не тільки українських вузів [8].

В цілому ж глобалізація – складний процес для університетів і вимагає зміни системи мислення про освіту і його практиці на найглибшому і високому рівні. Може бути, навіть більшою мірою, ніж в сфері економіки. До числа важливих елементів такого осмислення відноситься необхідність координації роботи для університетів, необхідність вчити студентів думати і діяти в глобальних умовах, в тому числі при використанні практики навчання. Тому, одним з головних пріоритетів у розвитку вищої освіти в нашій країні повинна бути модернізація як змісту, так і методів, підходів і структури навчання відповідно до корінних змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі. При цьому головний і визначальний момент – це збереження якості освіти.

Але виконати модернізацію системи вищої освіти можливо тільки за умови реформування університетів з орієнтацією на глобалізацію і інтернаціоналізацію освітньої та наукової діяльності. Це в свою чергу вимагає подолання інерції, накопиченої в останні десятиліття в вузах. Зараз не обійтись без впровадження системи мережевої взаємодії університетів, де вузи одного напрямку і спеціалізації на підставі узгоджених навчальних програм і планів збираються в мережу з центром, в якості якого виступає провідний вуз, що забезпечує мобільність студентів між університетами. При цьому магістратура відкривається головним чином в провідному вузі за умови наявності відповідних наукових шкіл. Мережеві взаємодії установ вищої освіти слід активізувати роботу зі створення центрів суспільного користування з сучасним науковим і технологічним обладнанням. Вони повинні функціонувати при провідних установах вищої освіти, але в той же час перспективи їх розвитку при коледжах для більш активної кооперації з вузами. Для цього необхідно провести серйозне переоснащення навчальних закладів навчальним і науковим обладнанням.

Список використаних джерел

1. Глобалізація [Електронний ресурс]. – URL: <http://dic.academic.ru/searchall>.

2. Какovy причины и основные черты глобальной трансформации? [Электронный ресурс]. – URL: http://bulgarlar.ru/kakovy_prichiny_i_osnovnye_cherty-2.html

3. UNESCO. General Conference; 37 th; Medium-Term Strategy, 2014–2021; 2014. – <http://unesdoc.unesco.org>

4. Волобуєва Т. Б. Сучасні освітні моделі. Інноваційні освітні системи: метод. посібник / Т. Б. Волобуєва. – Донецьк: Витоки, 2007. – 64 с.

5. Prognos AG – Wir geben Orientierung. – <https://www.prognos.com/>

6. Esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/.../5139/.../inf_analit_diyaln.pd

7. Дарна Колер. Чему нас учит онлайн-образование.

8. Парейяда Франсес Соле, Бертран Йозеп Колль, Эрнандес Тереса Наварро. Университетское планирование и развитие. – http://www.aha.ru/~moscow64/educational_book/educational_book7/

References

1. Globalizacija [Jelektronnyj resurs]. – URL: <http://dic.academic.ru/searchall>.

2. Kakovy prichiny i osnovnye cherty global'noj transformacii? [Jelektronnyj resurs]. – URL: http://bulgarlar.ru/kakovy_prichiny_i_osnovnye_cherty-2.html

3. UNESCO. General Conference; 37 th; Medium-Term Strategy, 2014–2021; 2014. – <http://unesdoc.unesco.org>

4. Volobujeva T. B. Suchasni osvitni modeli. Innovacijni osvitni systemy: metod. posibnyk / T. B. Volobujeva. – Donec'k: Vytoky, 2007. – 64 s.

5. Prognos AG – Wir geben Orientierung. – <https://www.prognos.com/>

6. Esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/.../5139/.../inf_analit_diyaln.pd

7. Dafna Koler. Chemu nas učit onlajn-obrazovanie.

8. Parejjada Franses Sole, Bertran Jozep Koll', Jernandes Teresa Navarro. Universitetskoe planirovanie i razvitie. – http://www.aha.ru/~moscow64/educational_book/educational_book7/

Baluta T. P., PhD in Political Sciences, Senior Lecturer of the department of philosophy, history and political science, Odessa National Economic University (Ukraine, Odessa), kzyk-kzyk@mail.ru

The problem of renewing education in the context of globalization

Objective: to review and analyze some aspects of the state of higher education in Ukraine at the stage of the impact of globalization as a worldwide phenomenon. Attention is drawn to the formation of the national identity of Ukrainian universities, and actions to integrate in the context of globalization, internationalization and dialogue of cultures. Identify trends in the development of higher education in the context of cultural and economic globalization, outline the main documents and institutional institutions on which the basis for globalization changes lies.

For any country that aspires to become one of the world leaders by increasing its national potential, one of the priority issues is the development of the education system. And in the world economy, education has long and consistently become an expensive and very valuable commodity; and the sustainable development of countries is determined not so much by their natural resources, but by the general level of education of the nation. Today, we can not cite any example of a state with a «strong economy and poor education» or, conversely, «a weak economy and a good education system».

Education as a social institution reflects the basic processes of the whole society. With the development of society, the complication of its socio-economic conditions is changing production, tools, people and technology in production. In accordance with these global changes, the requirements for the education system and the quality of human education are being increased.

Keywords: education, society, state, national characteristics, European space, globalization.

* * *

УДК 37:316.324.8:141.7(045)

Кушнікова С. В.,

старший викладач кафедри виховання, культури, здоров'я, професійної та позашкільної освіти, КВНЗ «Дніпровська академія неперервної освіти» (Україна, Дніпро), svkysik@gmail.com

НЕОБХІДНІСТЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ОСВИТИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Обґрунтована актуальність філософського аналізу інноваційних трансформацій інституту освіти, детермінованих стрімким розвитком інформаційних та комп'ютерних технологій.